

Verlag 3^e bijeenkomst klankbordgroep Bosscherwaarden

Definitief

19 november 2014

Amerongen, kantoor Bosscherwaarden BV

Aanwezigen

Klankbordgroepleden:

Ton Janssen (VNMW), Cor Bongers (LTO Kromme Rijn en Heuvelruggemeenten), Harry van Raay (omwonende Bosscherwaarden), Kees van Heerden (bewoner 'buurtje'), Alfred van de Berg (bewoner Sluis Zuid), Hise de Vries (inwoner Wijk), Jaap van Haren (bewoner 'buurtje'), Marc Gnodde (omwonende Bosscherwaarden).

Adviseurs en initiatiefnemer:

Jan Willem van Waning (Bosscherwaarden B.V.), Frans Vera (expert ecologie, adviseur Bosscherwaarden BV, inwoner Wijk), Jeroen Lamfers (Arcadis), Gerard Litjens (bureau Stroming, verslag), Carlein Maka (bureau Stroming, voorzitter en verslag).

Afgemeld

Miranda Boland (bewoner 'buurtje'), Ruud Waltman (VNMW).

1. Welkom en aftrap

De klankbordgroep heeft vier nieuwe leden. Deze worden welkom geheten en er volgt een voorstelronde.

- Hise de Vries geeft aan dat hij in het begin het proces onder de maat vond. En dat hij vindt dat de signalen daarover goed zijn opgepakt. Hij vindt het goed dat de omwonenden in een zo vroeg stadium betrokken worden en wil daaraan –ook vanuit zijn achtergrond als hoofd ontgrondingen in oa Gelderland- meewerken.
- Marc Gnodde wil graag meepraten. Hij staat in principe neutraal tegen de ontwikkeling en wil vanuit zijn eigen kunde en kennis, o.a. als 'hobbyboer', meedenken.
- Jaap van Haren is tegen het project, zeker indien en zolang het niet duidelijk is wat er nu precies staat te gebeuren, binnen welke kaders dat gaat gebeuren, wat er gaat worden opgeleverd en wat dat (tijdens én na de uitvoering) allemaal voor consequenties zal hebben. En wil daarom nauw betrokken zijn.
- Ruud Waltman is niet aanwezig om zijn deelname toe te lichten.

2. Rol en afspraken klankbordgroep

Jaap van Haren en Harry van Raay vinden de afspraken nog te vaag zoals die in de eerste twee vergaderingen gemaakt zijn. Jaap vindt de klankbordgroep bijvoorbeeld alleen geloofwaardig als deze over iets meer macht beschikt. Nu lijkt het op een club waar niemand zich ook maar iets hoeft aan te trekken, er ontbreekt structuur, continuïteit en commitment. De overigen vinden het helder en zijn akkoord met de gepresenteerde omschrijving uit de eerste twee verslagen van de klankbordgroep. Actie: Carlein Maka maakt document waarin een voorstel voor de rol en taken en afspraken van de klankbordgroep beschreven staan. Dit zou kunnen uitgroeien tot het statuut van de klankbordgroep, te bekrachtigen door de stuurgroep.

3. Kaders

Besproken wordt het eerder door BWBV aan de deelnemers toegestuurd document “Kaders inrichtingsplan Bosscherwaarden, versie 12 november 2014”. Dit document is als losse bijlage bij dit verslag gevoegd.

Het overzicht geeft alle tot nu toe gestelde eisen en wensen van de verschillende bevoegde gezagen weer, op hoofdlijnen zoals ze bij de BWBV bekend zijn. Deze kaders worden gaandeweg aangescherpt en ingevuld door interactie tussen Bosscherwaarden B.V en de verschillende bevoegde gezagen. Gevraagd wordt of de leden van de klankbordgroep nog vragen hebben naar aanleiding van de kaders. Beknopte weergave van de besproken punten:

- Jaap van Haren geeft aan dat hij er niets mee kan. Het is onvoldoende gedefinieerd en scherp. Alles is voor velerlei uitleg vatbaar. Hij geeft aan dat de aanduiding van BWBV dat alles “in de MER” zal worden uitgewerkt voor de periode vanaf nu tot aan het verschijnen van de MER geen enkel inzicht geeft ten aanzien van wat er hoe en wanneer op basis van welke uitgangspunten en met welke consequenties zal worden gerealiseerd. Het ontwerpproces is dan immers achter de rug, terwijl het ontwerp (zowel inrichting, uitvoering als beheer) een product dient te zijn dat juist invulling geeft aan en rekening houdt met concrete en scherp (SMART) geformuleerde kaders. De gehanteerde werkwijze geeft alle mogelijkheid om bij welk ontwerpaspect dan ook een “passend kader” te bedenken dat oh wat verrassend altijd binnen deze globale kaders zal blijken te passen.
- Kees van Heerden heeft een notitie van Miranda Boland meegekregen waarin zij zegt niets met de kaders te kunnen. Kees van Heerden geeft aan dat hij het belangrijk vindt dat er te allen tijden gestopt kan worden tijdens de uitvoering zodanig dat er iets goeds achterblijft. Carlein Maka zegt dat denken hierover in het uitvoeringsplan en de nog te ontwikkelen exit-strategie een plek vindt.
- Marc Gnodde vindt de kaders duidelijk en helder en prettig ruim.
- Harry van Raay geeft aan dat hij zich zorgen maakt om de gezondheid van de omwonenden en om de ondergrondse stromingen. Niet alleen hij maar de bewoners naast de steenfabriek zijn zéér bezorgd over de situatie –ook over de stress-opbouw voor de omwonenden door de werkzaamheden.
- Jan Willen van Waning zegt dat er geen gevaarlijke specie geborgen gaat worden. Daarnaast zal de bodem na de specieberging minder waterdoorlatend zijn. Harry van Raay zegt dat hij nu na 10 uur hoogwater al last heeft van kwel in zijn kelder. Kees van Heerden vraagt of kan worden aangegeven waar de kwel vandaan komt? Jan Willem van Waning komt met een antwoord. En er komt antwoord wat er in de MER mee wordt genomen aan afwegingen m.b.t. grondwaterstromingen en de volksgezondheid.
- Meerdere mensen geven aan dat ze graag zien dat er nulmetingen gedaan worden van stof, geluid en waterkwaliteit. BVWV legt uit dat deze nulmetingen nu niet gaan gebeuren. De onderwerpen komen in de MER aan de orde, en bekeken wordt op welke manier de gegevens kunnen worden geopenbaard.
- Cor Bongers merkt op dat in het Akkoord van Utrecht staat dat binnen de groene contour agrarische grond niet gehinderd mag worden door andere ontwikkelingen. Ton Janssen legt uit dat daarmee volgens hem bedoeld wordt dat er geen ontwikkelingen doorgang mogen vinden in de groene contour die agrarische activiteiten hinderen. Een herinrichting als natuur van de agrarische gebieden in de groene contour is volgens hem wel mogelijk en wenselijk conform het Akkoord van Utrecht.
- Hise de Vries vraagt of en hoe de van de toplaag afgegraven klei vervoerd gaat worden. Zand en bagger gaat zoveel mogelijk per schip, volgens de kaders, er staat niets over de klei. Jan Willem van Waning antwoordt dat ook de klei zoveel mogelijk per schip zal gaan, voor zover mogelijk, want dat is vele malen goedkoper dan per vrachtwagen. Ook is er klei nodig voor de herinrichting, niet alles zal worden afgevoerd. Er wordt nog onderzocht hoeveel klei

er precies zit en van welke kwaliteit. Ook moet bekeken worden hoe en waar het tussentijds wordt opgeslagen, indien nodig. Tot dat bekend is, is het niet mogelijk concreter antwoord te geven op wat er met de klei gedaan gaat worden en hoe de klei vervoerd gaat worden. Actie BWBV: inzicht geven in wat er gebeurt met de klei –wanneer duidelijk.

- Discussie over de financiering en het beheer in de situatie na herinrichting. Enkele deelnemers twijfelen aan de financiële draagkracht en de deskundigheid van Staatsbosbeheer, zie omgeving Beusichemse veer, en Utrechts landschap, zie Blauwe Kamer. Er wordt door BWBV een beheerplan gemaakt, op basis van de keuzes t.a.v. het inrichtingsplan. Gerard geeft aan dat het bij vergunningverlening gebruikelijk is dat de initiatiefnemer het beheer alsmede de financiën ervoor heeft geregeld. Ook heeft de provincie een subsidieregeling voor natuurbeheer. Algemene conclusie: Het beheer moet vooraf geregeld zijn. De beheerder zou al vanaf het begin mee moeten denken en starten met beheren direct als werkzaamheden starten. Actie BWBV: zorgen ervoor dat de toekomstige beheerders (waarschijnlijk SBB/HUL) aangesloten blijven in het ontwerpproces voor zover zij dat willen. En spreken af te starten met beheer als de werkzaamheden starten.
- Advies gehele klankbordgroep: zorg dat de beheerders goed betrokken zijn al in deze fase. Niet pas achteraf. Dat wordt bevestigd door Jan Willem van Waning en Gerard Litjens. Ze melden dat er al gesprekken zijn geweest met Het Utrechts Landschap en Staatsbosbeheer en dat de organisaties te kennen hebben gegeven dat ze het beheer van een heringerichte uiterwaard in principe over willen nemen. Gesprekken en traject van afspraken maken loopt al, hetzij nog in de luwte. Jan Willem van Waning geeft aan dat Bosscherwaarden B.V. betrokken wil blijven bij het beheer. Het is ook voor zijn toekomstige bedrijfsvoering van belang dat de Bosscherwaarden goed onderhouden worden en blijven na de eventuele herinrichting.

4. Referentiebeelden

Gerard Litjens laat een presentatie zien met referentiebeelden (alle getoonde referentiebeelden zijn zonder vervuilde slibstort en slechts enkele na zandafgraving). De presentatie wordt meegestuurd met dit verslag (presentatie klankbordgroep 141119). Bij elk van de drie inrichtingsschetsen zoals die er nu liggen, worden foto's getoond. Deze foto's geven een beeld van hoe de Bosscherwaarden eruit kan gaan zien bij inrichting vergelijkbaar met de desbetreffende inrichtingsschets.

Gevraagd wordt naar de persoonlijke voorkeur. Er wordt een rondje gemaakt met voorkeuren, waarbij veel mensen zich onthouden van een voorkeur. Gerard Litjens vraagt of de beelden helderheid geven. Dat wordt bevestigend beantwoord door de klankbordgroep.

- Jaap van Haren zegt dat de uiteindelijke inrichting hem als zondanig niet veel uit maakt, zolang eea maar is gebaseerd op van te voren smart gemaakte (en dus ook geaccepteerde) consequenties. Hij wil keuze kunnen maken op basis van duidelijke kaders En op basis van de consequenties die te maken keuzen zullen hebben. Een kader alleen zegt niets, het gaat om de (on)wenselijkheid van een effect/consequentie ervan. Hij vindt dat bijvoorbeeld de toekomstig beheerder zich NU al zou moeten comitten aan het inrichtingsplan zodat hij zelf het beheerplan kan invullen en, nog belangrijker, kan uitvoeren. En als hem dat niet lukt, dat dat dan leidt tot een ander, meer beheer(s)bare inrichting.
- Er ontstaat discussie over de kosten van beheer. Gerard Litjens vertelt dat hoe meer patronen, hoe meer menselijk ingrijpen, hoe duurder het beheer. Als voorbeeld: geplante meidoornhagen zijn duurder in onderhoud dan spontaan groeiende meidoorns. Kees van Heerden zegt dat hoe meer ruimte voor natuurlijke processen, hoe lager de onderhoudskosten kunnen zijn. Frans Vera benadrukt dat beheer vanaf het prille begin nodig is, dus vanaf de start van de werkzaamheden.

- Hise de Vries zegt dat hij duidelijkheid wil hebben over of de inrichtingsplannen realistisch zijn, en of de bijbehorende beheerkosten gedragen kunnen worden. Gerard Litjens zegt dat hij inschat dat alle drie scenario's uitvoerbaar zijn, maar er wel verschil in beheerbaarheid is, de variant Lappendeken lijkt kostbaarder dan de andere twee. Maar ook de kosten voor het beheer moeten doorgaans uit het project komen. De overheden stellen eisen aan het beheer. Er wordt niet straks een ingerichte uiterwaard over gedragen aan een professioneel beheerder zonder dat het beheer financieel geregeld is. Overigens, als er EHS-natuur gerealiseerd wordt, zijn er wel beheersubsidies beschikbaar vanuit de provincie. Van Waning wil echter zelf ook grip houden op het beheer, o.a. als visitekaartje voor toekomstige projecten.
- Hise de Vries vindt het van belang bij een keuze voor de inrichting om ook de belangen van de huidige agrariërs in het gebied mee te nemen. Bij een afweging van de bij de ontgroning betrokken belangen moet eventuele schade voor omwonenden en voor bedrijven zoveel mogelijk worden beperkt. Een inrichtingskeuze kan daarin een rol spelen.

Afspraken

1. Carlein Maka maakt document met rol, taken en afspraken klankbordgroep
2. Jan Willem van Waning geeft inzicht in vervoermethode en hoeveelheden klei wanneer daar duidelijkheid over is.
3. Bosscherwaarden B.V. maakt een exit-strategie. Doel is de uitvoering van het project zo te laten verlopen dat op elk moment gestopt kan worden zodanig dat er tussentijds ingericht kan worden en er iets goeds overblijft.
4. Jan Willem van Waning komt met antwoord over de kwel en over de nulmetingen. Wat er verwacht wordt aan kwel in de heringerichte situatie t.o.v. de huidige situatie en waar de kwel vandaan komt (in grote lijnen).
5. Jan Willem van Waning komt met antwoord over de nulmetingen.
6. Bosscherwaarden B.V. geeft informatie over wat er in de MER wordt meegenomen aan informatie m.b.t. de volksgezondheid.
7. Bosscherwaarden B.V. zorgen ervoor dat de toekomstige beheerders (waarschijnlijk SBB/HUL) aangesloten blijven in het ontwerpproces voor zover zij dat willen. En spreken af te starten met beheer als de werkzaamheden starten.
8. Volgende bijeenkomsten vinden plaats in Wijk i.p.v. Amerongen na suggestie van Cor Bongers.